

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quæ in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

Qvæstio XI. In Tit. XI. De His, Quæ Fiunt A Majori Parte Capitvli.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

quia talia munimenta sunt irrita, & falsa; & tu exinde quæstionem falsi poteris merito formidare.

888 Ex istis juribus plures deducunt, actus à Prælato factos *sine consilio Capituli*, carere firmitate jubi aliqui dicunt per ea verba (*firmitate carere decernimus*) denotari, privationem, & latam sententiam; sic Tiraquel. in *L. si unquam.* (de *revocand. donat. N. revertatur.* num. 161. & alii, deinde not. quosdam distinguere inter hæc: *de consilio*, & *cum consilio*; volentes primo satisfieri, *audito Capituli consilio*, esto non secuto; hoc est operatione illi non conformata: in secundo autem denotari celebrationem actus pertinere *cumulatim* ad Episcopum, & Capitulum, sic Garcia *de benefic. p. 5. c. 4. à num. 13.*

889 Not. 2. quando dicitur, *actum carere*

firmitate, factum sine Consilio Capituli, ubi hoc de jure requiritur, ad evadendam nullitatem sufficere, *si consilium Capituli auditur*, quin sequi sit necesse, nisi aliud habeat consuetudo legitima; nam, ut dicitur in *c. Non est 3. de consuetud. in 6. non est* (*dum tamen aliàs sit præscripta canonicè*) consuetudo, quam allegat Episcopus, probanda, quod in inquirendis, puniendis, & corrigendis subditorum excessibus, consilium sui Capituli, requirere minimè teneatur, neque hoc repugnat honestati, quando adest in contrarium, rationabilis, & justa causa, nec propterea, quod Prælati Consilium Capituli non teneatur sequi, frustra hoc auditur; quia, auditis Capituli rationibus, potest Prælati maturius deliberare; & si suadeant, rationabiliter mentem mutare.

QVÆSTIO XI. IN TIT. XI. DE HIS, QUÆ FIUNT A MAJORI PARTE CAPITVLI.

890 **T**ria hoc titulo exponenda sunt. 1. quid veniat hic nomine *Capituli*? 2. quæ censei debeat *major pars Capituli*? 3. qualiter intelligendum veniat, *factum à majori parte Capituli*, *censei factum à Capitulo*? Procedit autem hic titulus de actis Capituli, quæ pertinent ad negotia, quæ proprie sunt solius Capituli, prout habentis jura distincta à juribus Prælati, qui præest tali Ecclesiæ, Collegio, Communitati, vel Universitati.

ARTICULUS I.

Quid hic veniat nomine Capituli?

891 **C**ommunis responsio est, *Capituli*, nomine, frequentissimè, ac propriissimè venire Collegium Canonicorum, seu ipsos congregatos, juxta *c. Capitulum, de Rescript.* Coeterum accipitur pro Clericorum secularium, vel Regularium, qui cum suo superiore tanquam capite, constituunt unum corpus, seu communitatem cum jure tractandi negotia, quæ pertinent ad statum Ecclesiæ ipsorum; Canonici igitur, & Clerici, qui pertinent ad ejus-

modi coetum, Collegium, vel communitatem, dicuntur *Capitulares*, non tamen omnes, sed de jure communi *illitantum*, qui sunt in sacris, saltem subdiaconatu, prout habetur in *Clement. Ut ii. 2. de etat. & qualit. ord. præsciend. & Irid. sess. 22. de Reform. c. 4. ibi: quicumque in Cathedrali, vel Collegiata, seculari, vel Regulari Ecclesia divinis mancipatus officii, in Subdiaconatus ordine saltem, constitutus non sit, vocem in hujusmodi Ecclesiis in Capitulo non habeat, etiamsi hoc sibi ab aliis liberè fuerit concessum.*

Hoc decretum Concilii procedit in 892 omnibus actibus, qui *capitulariter*, hoc est, nomine *Capituli* expediri debent; Garcia *p. 3. c. 4. num. 25.* Deinde quando quis *ratione Canonice* vocem habet; non autem, *si alio jure*, vel *privilegio*, sic Portel in dubiis Regular. *V. electio. n. 6.* Illa autem verba in textu, *vocem in ejusmodi Ecclesiis in Capitulo non habeat*, accipienda sunt de voce *activa*, quæ simpliciter & absolute *vox* dicitur, non de *passiva*, sic Garcia *in addit. ad p. 3. c. 4. n. 15.* His addunt aliqui, quod, ut Archidia-

conus

conus, ad quem de consuetudine Ecclesia spectat (absente Decano) convocare Capitulum, in eo proponere, ac resolutiones recipere valeat, vi hujus actus non indigeat, quod sit in factis; nam iste est actus jurisdictionis, competens Archidiacono, etiam non constituto in factis, nec ad Decanum spectat ratione ordinis, sed antiquitatis, & superioritatis; sic Garcia p. 3. c. 4. num. 26.

893 Præter hæc not. 1. in quaestione, an, Capituli appellatione, etiam veniat Prælatatus? P. Azor. tom. 2. l. 3. c. 37. q. 2. & 3. negare, de Episcopo; affirmare, de Decano, Priore, vel Præposito: Barbos. verò, de appell. V. App. 37. (quamvis ex Emmanuele Rodriq. quæst. Regul. tom. 3. q. 51. a. 8. dicat, Capituli appellatione, in quadam largissima significatione, includi Prælatum, saltem in favorabilibus) negat cum variis communiter, illud comprehendit.

894 Prælati autem, ut ex Panormitano assertit Tamburinus tom. 1. D. 1. q. 1. n. 7. dicitur, quasi præ aliis dilatatis, vel antelatus; quasi ante alios positus. Consonat vox Antistes: est enim sacerdos, sic dictus, eo, quod ante stat, c. Cleros 21. dist. communiter sumitur pro Episcopo juxta Gloss. in Clement. dudum de sentent. Non ab similibus vox Præsul à præstatio (quod est ante salio) erat enim apud veteres primus inter Salios Martis sacerdotes.

895 Not. 2. inter Prælatos alios esse Regulares; quales Abbates, Præsidentes, Reformatores, Magistri Ordinis, Ministri, Provinciales, Commissarii visitatores, Priores, Præpositi, Majores, Quardiani, Custodes; alios seculares; quales Priores, Præpositi, Decani, Archidiaconi, Archipresbyteri, & similes. Prælatorum appellatione proprie veniunt non solum Episcopi, & Episcopo superiores; Sed etiam alii inferiores Prælati, jurisdictionem ordinariam habentes, c. Romano. §. Archidiaconis. de Appellat. in 6. Rebuffus tract. de pacificis possess. num. 64. & Puteo decis. 238. n. 3. Quod Prælatorum appellatione veniant Abbates, docet Suarez de relig. tom. 4. tract. 8. l. 2. c. 2. n. 23. Quod veniant Abbates Commendatarii, maximè perperui, tenent Ludovicus Gomez in reg. de triennali q. 5. n. 17. & Fusius de visit. l. 2. c. 9. de Commendat. n. 5. ve. Tom. III.

nit etiam Prælati immediatus. Unde si debeat dari licentia studendi alicui Monacho a suo Prælati, intelligitur de immediato, ut dicit Feder. de Senis, cons. 145. n. 6. & sic de similibus, nisi stet in oppositum consuetudo, vel constitutio, ut notat Calder. consil. 388. alias 3. de Reg. idem procedit teste Sanchez l. 6. Decal. c. 7. à n. 59.

Not. 3. minus proprie, & valde fusà significatione, Prælatorum nomine venire illos, qui in Ecclesia habent prærogativam, & honorificum gradum sine jurisdictione; quales Decani, Plebani, Archipresbyteri, & similes; sic Gloss. V. Prælatum in Clem. de elect. & Prælati appellatione non venire Capitulum, ut tenet Natta, cons. 41. num. 4.

Not. 4. Portionarios, & similes Clericos in aliqua Ecclesia Cathedrali, vel Collegiata, non esse membra, seu partes Capituli, licet isdem Ecclesiis deserviant, intellige jure communi, jure enim speciali, privilegio, vel præscriptione oppositum obtineri potest. Hæc tamen omnia intelligenda sunt de negotiis Collegialiter, seu Capitaliter expediendis, nimirum nomine totius; non singularum.

ARTICULUS II.

Quæ censeri debeat major pars Capituli?

897 Major pars alicujus communitatis potest dupliciter dici; primò major materialiter, seu numero præcisè; 2. major legaliter, seu Canonice, nimirum juxta majoritatem, acceptam ex mente legum, vel sacrorum Canonum; sic in electionibus, ubi sunt 12. Electores v. g. si unus habeat vota 5. alius 4. tertius 3. qui habet 5. habet majorem partem votorum, sed tantum materialiter, & respectivè ad alios duos habentes pauciora vota; non tamen habet majorem partem legaliter, seu canonicè, nimirum majorem partem, quæ talis sit absolute, ex numero Electorum presentium, prout jure exigitur, secus est, si ex 12. presentibus haberet 7. vel 8. illorum vota, tunc enim haberet majora legaliter, quantum est spectato numero votorum. Et quoniam major pars dici potest 1. quæ innititur majori rationi, ut dicitur c. Multis dist. 17. (ubi habetur ad majorem Sedem recurrendum esse, si in subortis questionibus, inter ipsius Provinciae

Dd

Episco-

Episcopos, non convenerit, & discrepare cæpit ratio) ergo ubi *major ratio*, huic deferendum erit, ut statuit Pelagius Papa II. dict. c. *Author* 2. *major quoad Zelum*, 3. *major quoad nimirum*: dubitari potest, an, quando in sacris Canonibus dicitur, in universitatibus Ecclesiasticis prevalere regulariter, *quod fit à majori parte*, intelligi debeat de majori præcisè quoad numerum? vel majori quoad rationem, & Zelum? quæ communiter dici solet *pars Sanior*. 2. quando in regula, vel constitutionibus alicujus Ordinis dicitur, *ut censeatur electus* v.g. *qui habet majorem partem*, debeat intelligi *de majori legaliter*, vel sufficiat *major materialiter*?

898 Quid dicendum in materia Electionis? exposuimus l. 1. tit. 6. in c. *Quia propter*. 42. ubi dicitur, ut is, collatione habitâ, eligatur (electione nimirum communi) in quem omnes, vel major, & sanior pars Capituli consentit, ex quo fit in ejusmodi electionibus *majorem præcisè numerum*, non esse *majorem partem Capituli*, sumptam *legaliter*; quamvis communiter, ubi est major numerus *materialiter*, plerumque etiam præsumatur major *legaliter*, seu pars sanior, nisi de opposito constet. Licet enim multi dixerint, majorem partem eam esse, quæ pluribus abundat suffragiis, cum major pars accedit, & concurrat in unam sententiam, c. *ult. h. t. c. quia super. de elect.* (exemplo *Decurionum*. L. *Nominationum*. C. *de Decur.* l. 10.) alii verò majorem partem agnoscant, non ex numero personarum, sed ex justiori, & saniori parte (quod æstimandum non est ab his, qui suffragium dant; sed à Superiore, causæ cognitionem habente c. *Ecclesia de elect.* c. *Concertationi de appellat. in 6.*) quia tamen perdifficile est, hoc modo agnoscere, quæ sit *Sanior*, & per consequens *major pars*, habitâ ratione *Zeli, ad Zelum, & justitiæ ad justitiam*, ideo regulariter major pars dicitur, quæ pluribus abundat suffragiis, sententiæque *numerantur*, non *ponderantur*, c. *fin. h. t.*

899 Ut autem major pars agnoscat, singulorumque vota regulentur, tantum præsententes attenduntur: quare dum negotium tractatur in Capitulo ad minus duæ partes adesse debent, L. *multi*, L. *plane ff. quod cujusque univers.* non quia exigatur, *ut duæ partes idem decernant*, sed, *ut in*

decernendo adjint duæ partes, quæ faciunt Capitulum, & Concilium publicum, L. *Nominationes*. C. *de appell.* ubi nota in L. *multi*, aliter sumi *Capitulum*; aliter in L. *Nominationes*: ibi enim accipitur *pro illo loco*, in quo conveniunt Claustrales, quo nomine etiam ipsa congregatio Claustralium, seu Canonicorum dicitur *Capitulum*; in priori sensu accipitur in Clem. *ne in agro, de statu Monach.* *Concilio Aquisgran.* can. 69. ibi: *mos inolevit, ut per monasteria, Deo devota, legatur lectio in Capitulo, & can. 70.* ibi: *ut ad Capitulum lectio tradatur*; in secundo autem (sicut & in hoc, & priori titulo) accipitur *pro ipsa Congregatione*, seu Canonicorum Collegio, quorum caput est Prælatus, & ipsi membra c. *Novit. h. t.* Sodales igitur, seu socii ejusdem Collegiis (L. *ult. ff. de Collegiis*) non tamen omnes Clerici unius Ecclesiæ, faciunt *Capitulum*, c. *Dilecta. de excess. Prælat.* Sed tantum ii, quibus Ecclesiæ legibus concessum est ad exemplum Collegiorum Secularium, quibus id Constitutionibus, & principum rescriptis conceditur, quique communem habent actorem, seu Syndicum, & *arcam*. L. 1. ff. *quod cujusque univers.* c. *Significavit. de appellat. dict. c. Dilecta.*

Quoniam verò quandoque, in electionibus, aliqua religio in legibus suis habet (prout constat ex regulis sacrarum Virginum sub patrocinio s. Ursulæ) quoddam, *ut electa prodeat*, sufficiat *major numerus*, seu *major pars*, dubitatum fuit, qualiter hic *major pars* accipiendâ sit? an, quod sufficiat præcisè *major materialiter*, & *solo numero*? an *major legaliter*? Dicendum autem videbatur in electionibus *monialium*, non sufficere *majorem respectivè*, nec etiam *majorem partem legaliter*, in quantum explicat *majorem partem absolute ex presentibus*, esto hæc jure communi sufficiat in electionibus *virorum*, ratio sumitur ex c. *Indemnitatibus*. 43. *de elect.* in 6. §. *sanè*. ubi expressè agitur de electionibus *Monialium*, & statuitur electionem esse *confirmandam, quæ, votis in diversa divisis, à duabus partibus numero, fuerit celebrata*. Hinc, cum Paulus V. in Constitutione sua, institutum Ursularum confirmante, expressè dicat (ut notavimus l. 1. tit. 6.) *electiones, quæ ab illis*

illis fiunt, semper celebrandas esse juxta Constitutiones Apostolicas; de electionibus mulierum; hæ autem, pro electione confirmanda, exigant duas partes consentientes major pars, accepta legaliter, non erit major præcise numerus in unam consentientium; sed due partes ex tribus seu due tertie, in quas dividitur tota communitas electricum. In aliis porrò dispositionibus Capituli, extra materiam electionis, in Concilio lateranensi (ur habetur c. 1. h. t.) ubi agitur de questione, qualiter acta majoris partis de Capitulo prævaleat minori? expressè sermo est, de voluntate plurium, & saniorum fratrum, prout exponemus in seq.

ARTICULUS III.

Qualiter intelligendum veniat, factum à majori parte Capituli, censeri factum à toto?

901 **D**ehoc Concilii Lateranensis, ut notavimus, constitutio sic loquitur: cum incunctis Ecclesiis, quod pluribus, & fratribus visum fuerit, incunctanter debeat observari, grave nimis est, & reprehensione dignissimum, quòd per quasdam Ecclesias pauci quandoque, non tam de ratione, quam propria voluntate, ad ordinationem Ecclesiasticam procedere non permittunt. Quocirca, præsentì decreto statuimus, ut, à paucioribus, & inferioribus aliquid rationabiliter objectum fuerit, & ostensum (appellatione remota) prævaleat semper, & suum consequatur effectum, quod à majori, & Saniore parte Capituli fuerit Constitutum; non constitutionem nostram impediat, si fortè aliquis ad conservandam Ecclesiæ suæ consuetudinem, se juramento dicæ adstrictum; nec enim juramenta, sed potius perjurya sunt dicenda, quæ contra utilitatem Ecclesiæ, & sanctorum Patrum veniunt instituta; si quis autem hujusmodi consuetudines, quæ nec ratione juvantur, nec sacris congruunt institutis, juvare præsumperit (donec dignam egerit poenitentiam) à perceptione sit domini corporis alienus.

902 Deinde in simili materia Innocentius III. prout habetur c. fin. eod. sic loquitur: ex parte tua nobis fuit, Frater Archiepiscopo, intimatū, quòd ad restaurandam fabricam Rothomagensis Ecclesiæ tractatum

Tom. III.

communiter habuistis, te postulante, ut quilibet Canonorum tecum pariter aliquam suorum reddituum portionem, operi tam pio, & necessario, deputaret; statuimus, ut, si quis vestrum tuus, Frater Archiepiscopo, & majoris, & Sanioris partis Capituli statutus, super hoc duxerit resistendum, obtineat sententia plurimorum.

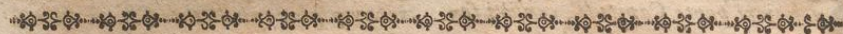
Ex his juribus deducitur, sufficienter verificari faciendum, quod consenserit Capitulum, (esto non consenserint omnes) sed solum major, & Sanior pars Capituli, per c. 1. h. t. ibi: prævaleat semper, & suum consequatur effectum, quod à majori, & saniore parte Capituli fuerit constitutum; hoc tamen intellige, nisi aliud habeat locale statutum, consuetudo legitima, seu alia specialis constitutio requirens v. g. plurimam edictate (quo casu sufficiunt 13. ex 24.) vel expressè, ex tribus duas partes, quo casu non sufficiunt 14. ex 24. quamvis sufficerent, si requireretur tantum major absolute ex presentibus de Capitulo. Si autem quæras, quid dicendū in eo casu de consensu minoris partis? R. quòd tali casu nihil operetur, cum decisio sit penes Saniores, & majores. Si autem minor pars, vel etiam unus contradicat ex causa rationabili, conclusionem majoris, & Sanioris partis impediri. cit. c. 1. h. t. Nec obstat, quòd pro majori parte stet præsumptio juris; quia non est juris de jure, ut probationem in contrarium excludat.

904 **U**t autem ritè habeatur consensus Capituli, duo requiruntur, 1. quòd omnes, qui de collegio sunt, sint vocati. 2. quòd consentiat Sanior simul, & major pars, ut unū sine altero non sufficiat. c. 1. h. t. Spectato tamen jure communi, ordinariè, ac generatim loquendo ad tractatus, vel alios actus Collegii, aut universitatis, non necessario vocandi, vel expectandi sunt absentes; Glossa communiter recepta in c. 2. de testib. in 6. V. Ipsorum. Excipe tamen 1. electionem Prælati. c. 24. de Ele. 2. negotia ardua, & magni momenti; cum non est periculum in mora. Abbas in c. 1. h. t. n. 15. 3. Si quid statuendū esset in singulare præjudicium absentium; Glossa in cit. c. 1. V. Constitutum. 4. nisi contrarium exigat consuetudo legitime præscripta. arg. c. fin. de consuet.

Illud etiam hic queri potest, an quilibet

de Capitulo, ei, quod cœteroquin major, & sanior pars concludit, contradicere possit? & quod sic, si viderit, rem à majori parte conclusam, vergere in damnum Ecclesie; ne scilicet tacendo videatur illud approbare, & de alieno peccato participare. *L. de ætate. §. qui tacuit. ff. de interrog. in iure faciend.* si tamen, quod opponit, non ritè probaverit, imponitur ei silentium, & quod major pars statuit, habet executionem per c. *Ex ore. 3. h. t.* Quamvis autem hic textus in c. *Ex ore*, per rubricam sic exprimat, *quod communis ordinatio Ecclesie, per contradictionem, & appellationem eius, cuius non interest, impediri non debeat*; videtur tamen non congrue textui; nam contradictor in hoc casu fuit Benignus, cuius patens impetrat literas Apostolicas, pro Præpositura

Augustana ipsi conferenda; erat Canonici Augustanus, qui jus habeat in electione Præpositi non minus, quàm reliqui Canonici, & utique illius intererat, ne per electionem alterius Præpositi, gratia sibi à Pontifice facta, interverteretur. Videtur tamen rectius ita summari, ut sensus sit, *sententiam, sive factum totius Capituli, vel majoris partis, non impediri, per contradictionem, sive reclamationem unius, rationabilem causam non habentis*, qualem non habebat iste Benignus, utpote, cuius investitura erat Cassata per Cœlestini, (postquam fortè intellexit, Præposituram Augustanam esse electivam) & qui per reverentiam Præposito electo factam, censebatur juri suo renuntiâsse, de qua tacita renuntiatione. V. Rebuff. *in tr. de nominat. q. 1. num. 9.*

QVÆSTIO XII. IN TIT. XII. UT ECCLESIASTICA BENEFICIA SINO DIMINUTIONE CONFERANTUR.

906 **H**ic titulus constat c. *unico*, & quamvis Rubrica tituli, tanquam summa in nigro, seu *textu* contentorum diceat (in eo statui, *beneficia Ecclesiastica integrè, ac sine diminutione conferenda esse*) videri tamen posset, nigrum rubro non multum correspondere, ut patebit legenti totum c. *unicum*; & notat Wagnerek in Exegeti ad dict. c. retinenda tamen est summa, & sufficienter probari potest, concordare cum nigro, ut ostendemus in seqq.

ARTICULUS I.

An Collatores beneficiorum Ecclesiasticorum teneantur beneficia conferre sine diminutione?

907 **H**oc est, non reservando sibi, vel alteri fructus eorum; non imponendo pensiones; non dividendo illa, vel supprimendo, aut aliis uniendas? &c. procedit autem quæstio non tantum de *Collatoribus* strictè (qui scilicet habent liberam collationem) sed etiam iis, qui præsentant, vel instituunt, vel aliam quamlibet provisionem, seu modum, per quem providetur de bene-

ficio, ut notat Rebuffus *in praxi benefic. de forma vicariat. à n. 49. & tit. dispensat. ætatis. V. Conferantur.* Garcia *de benefic. p. 1. c. 6. num. 32.*

Resolutio hujus quæstionis videtur colligi posse ex dict. c. *unico, h. t.* nam, cum Archiepiscopus Mediolanensis tandem factus esset, quod Cancellariam contulisset (esto prius negasset) *retentis sibi fructibus*, de hoc Pontifex (nominans hoc *in honestatem facti*) sic loquitur: *omnibus ergo auditis, te in tribus comperimus fuisse culpabilem*; ac enumeratis prioribus binis (nimirum *contrarietate responsi, & carnalitate animi*) subjungit: *& circa inhonestatem facti, nempe collationem, retentis fructibus*; quia non licuit eâ *partitione, vel conventionem quacunque, sub modo, vel tenore prescripto concedere nudum officium, & tibi retinere proveniens*; cum in *Lateranens. Concil. prohibitum sit, ne quis conferendo Ecclesiasticum beneficium, partem proventuum suis usibus retinere præsumat; & alibi cautum reperiatur in Canone, quod Ecclesiastica beneficia sine diminutione debeant conferri.* Unde credimus distinguendum,